

HRVATSKO RAČUNALNO NAZIVLJE

Milica Mihaljević napisala je dvije knjige o hrvatskom računalnom nazivlju, obje u izdanju Hrvatske sveučilišne naklade iz Zagreba: *Hrvatsko računalno nazivlje*, 1993. i *Kako se na hrvatskom kaže WWW*, 2003. Ta me je druga knjiga potaknula da čitateljima Geodetskoga lista prenesem predložene hrvatske računalne nazive. Nadam se da ću tim prikazom potaknuti bar neke da pročitaju knjigu i saznaju više.

U uvodu knjige M. Mihaljević piše: "Hrvatsko računalno nazivlje posebno je zanimljivo zbog svoje aktualnosti, nagla razvoja, prisutnosti u svim područjima života te još uvijek, iako manje nego pred deset godina, i zbog nesređenosti postojećeg nazivlja. Osim toga, računalni nazivi ulaze u opći jezik i upotrebljavaju ih već i mala djeca pa je sa stajališta jezične kulture to nazivlje veoma važno. Prvi susret s novim računalnim pojmom gotovo je uvijek preko engleskog naziva. Taj se engleski naziv obično djelomično prilagođuje hrvatskomu jeziku te postaje anglizam (anglizmi su riječi preuzete iz engleskog jezika, pišu se prema engleskomu izgovoru; jedino se elementi koji ne postoje u hrvatskome jeziku znatno mijenjaju, npr. $w=v$, $y=j$)."

M. Mihaljević ističe da je osim govornika koji anglizme preuzimaju i prihvaćaju bez otpora i kriterija, mnogo manje onih koji u hrvatskom računalnom nazivlju teže posvemašnjem pohrvaćivanju. Prevladava ipak pristup: prihvatiti od anglizama ono što je potrebno, potisnuti ono što je nepotrebno.

Svojom knjigom autorica teži "tomu da u nekim aspektima pomogne računalnomu stručnjaku pri normiranju računalnog nazivlja, ali nipošto ne želeći donijeti konačne prosudbe, osim o posve jezičnim pitanjima (npr. pravopisnim, tvorbenim)."

U nastavku ovoga prikaza s lijeve su strane navedeni engleski, a s desne hrvatski nazivi i poneki anglizam, predloženi u knjizi. Neke u literaturi zabilježene nazive s desne strane po vlastitoj sam procjeni izostavio, npr. *privitak* i *prišivak* za *attachment*, jer i sama autorica za *privitak* piše da je nepotrebni administrativizam (u *privitku* pismu). Ponekad sam, opet po vlastitoj procjeni, promijenio redoslijed naziva s desne strane, npr. umjesto *računalna oprema*, *hardver*, upisao sam *hardver*, *računalna oprema*.

adress book – adresar

attachment – prilog, dodatak poruci

browser – preglednik, prebirnik

bus – sabirnica

Cc – dodatni primatelj

chat – čavrljanje, brbljanje, razgovor

chat room – pričaoonica

computer – računalo; *prid.* računalni

display – predočnik, zaslon, displej

download – uzeti, skinuti, učitati

driver – upravljački program

e-mail – elektronička pošta, e-pošta

freeware – besplatni programi

hardware – hardver, računalna oprema

home page – uvodna stranica, kućna stranica

hyperlink – hiperveza, natpoveznik

hypertext – hipertekst

Internet – internet; *prid.* internetski, npr. internetska adresa

internet service provider – davatelj, davač internetskih usluga

link – veza, poveznik, poveznica

log on – prijava

login – korisničko ime

mail box – poštanski sandučić

modem – pretvornik

navigate – kormilariti, krstariti

netiquette – internetski bonton
 off-line – neizravni, izvanmrežni
 on-line – izravni, mrežni
 page – stranica
 password – lozinka, zaporka
 performance – svojstvo, radna značajka
 port – priključak
 printer – pisac
 provider – davač, davatelj
 router – usmjerivač, usmjernik
 scanner – skener
 search engine – tražilica
 server – posluživač, poslužitelj
 service provider – davatelj pristupa, davač pristupa
 shareware – probna verzija/inačica programa, probni program
 site – stranica, mjesto
 software – softver, programska podrška
 surf – pretraživati, pregledavati
 switch – preklopnik
 user – korisnik
 web – mreža
 Web page – mrežna stranica, web-stranica
 World Wide Web – svjetska mreža

U rubrici *Terminologija* Geodetskoga lista već sam 1991. pisao o nekim računalnim nazivima (Digitalizator, Geodetski list, 1991, 10–12, 409–410). Između anglicizama *skaner* i *skener* predlagao sam *skaner* prema pravilu da se strane riječi preuzimaju u hrvatski jezik prema načinu pisanja, a ne prema izgovoru. Međutim, ni do danas ta dvojba nije riješena, niti se ustalio neki hrvatski naziv. *Rječnik novih riječi* (Minerva, Zagreb 1996) daje prednost *skaneru*. *Informatički rječnik* (Znak, Zagreb 1995) i *Englesko-hrvatski i hrvatsko engleski informatički rječnik* M. Kiša (Naklada Ljevak, Zagreb 2000) imaju samo *skaner*. Međutim, *Rječnik stranih riječi* V. Anića i I. Goldsteina (Novi liber, Zagreb 1999) upućuje *skaner* na *skener*. *Hrvatski jezični savjetnik*, Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje (Zagreb, 1999) ima samo *skener*, ali i hrvatski naziv *pretražnik*. *Veliki englesko-hrvatski rječnik* Ž. Bujasa (Nakladni zavod Globus, Zagreb 1999) ima *skener*. *Hrvatski enciklopedijski rječnik* (Novi liber, Zagreb 2002) *skaner* upućuje na *skener*. Naišao sam na tumačenje da je prethodno spomenuto pravilo vrijedilo u vrijeme kad smo većinu stranih naziva preuzimali iz tiskanih medija. Danas, kada strane riječi najčešće primamo preko radija i televizije, bitniji je izgovor i prema tomu engleski *scanner* preuzima se u hrvatski kao *skener*.

Nedjeljko Frančula